

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR 18

Op 20 april 1897 stelde Armand Heins, in de rubriek “Burgerlijke Bouwwerken - (Koormarkt) Gesloopt in 1897 - XVIIIe eeuw (1719)”, in de Franse taal een fiche op over

HET PAKHUIS

Gelegen aan de westzijde van de Koormarkt, bijna rechtover St-Niklaaskerk. Op de plaats die het inneemt zag men reeds op het einde van de XIIIe eeuw de stadsgevangenis, *Chastelet* genoemd, waarvan het toezicht toevertrouwd was aan de amman.

In 1716 liet de Stad de oude gebouwen slopen en gaf aan zijn architect Bernard De Wilde opdracht de plannen te maken van het huidig gebouw, waarvan de eerste steen gelegd werd op 23 mei 1719.

Het gebouw was geconcipieerd in de Lodewijk XIV-stijl waarin Régence-invloeden merkbaar schijnen te zijn. Met zijn 3 brede, boogvormige poorten, zijn dorische en corinthische zuilen, zijn balkon, zijn siervazen en zijn breed dominerend fronton, vormt het een ensemble met wezenlijke allure. De vergulde, stenen leeuw die het gebouw bekroont, omklemt het blazoen van de stad.

Bestemd voor de kantoren van de stedelijke octrooirechten, diende het Pakhuis achtereenvolgens of terzelfdertijd als Kamer van Koophandel, Tekenenacademie (1755-1804), lagere school voor geneeskunde, messengerie en openbare waag (1833), en meer recent, als school en werkbeurs.

Op het ogenblik dat deze fiche verschijnt wordt het Pakhuis afgebroken om plaats te maken voor het nieuw hoofdstadskantoor.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten had het destijds geklasseerd als een monument dat diende bewaard te worden.

Een zicht in *aqua tinta* van de voorgevel bevindt zich in de *Choix des monuments... du royaume des Pays-Bas* van P.J. Goetghebuer (1827).

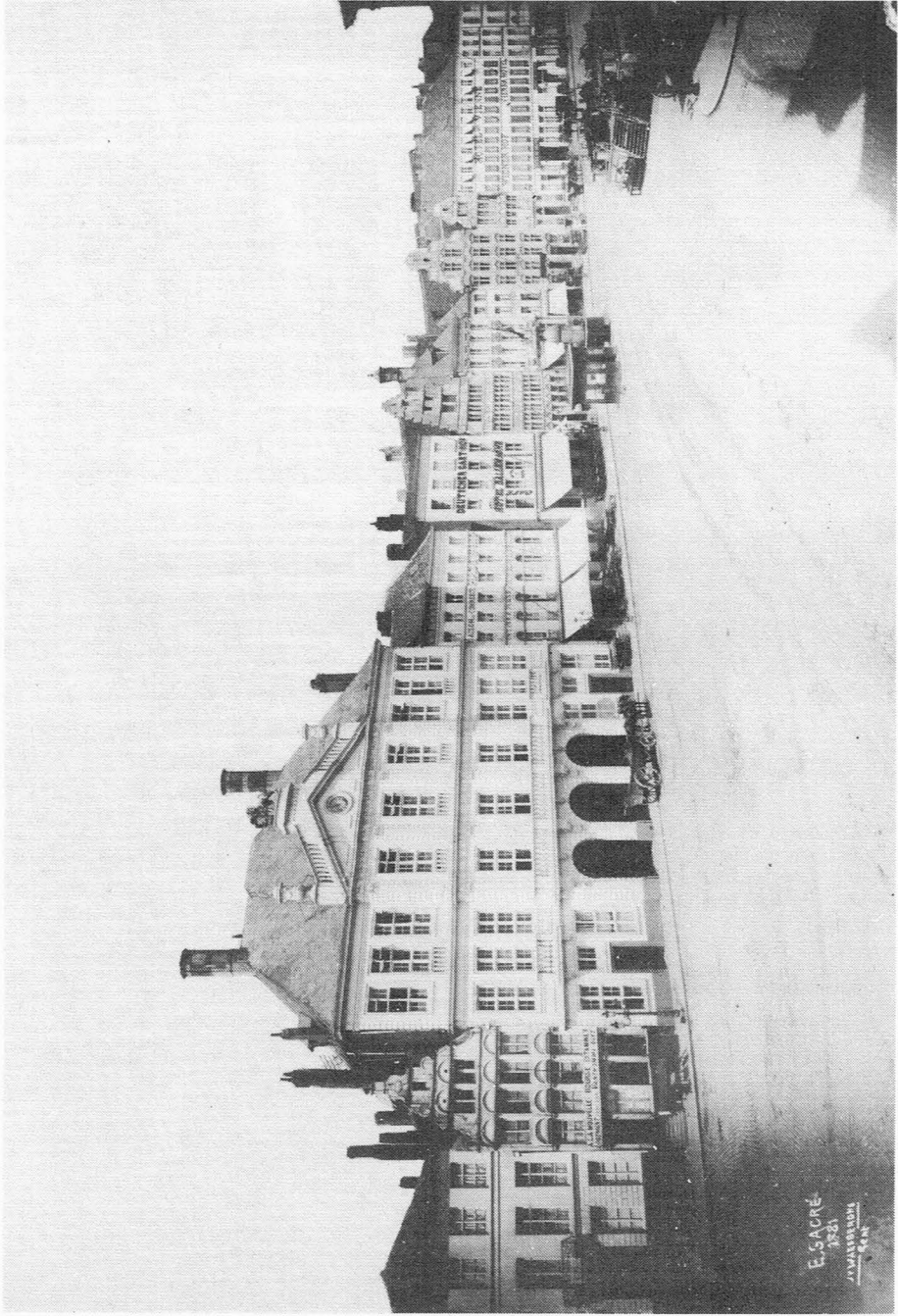
Het Pakhuis is ook weergegeven op de naïeve prenten die dienst deden als nieuwjaarswensen van de *arnassers* of lastdragers en waarvan de originele koperen platen zich bevinden in de bibliotheek.

Voor zijn geschiedenis, cf. Pr. Claeys, *Pages d'histoire locale*, III, pp. 210-227. - Fr. De Potter, *Gent*, t.III, pp. 152-155.

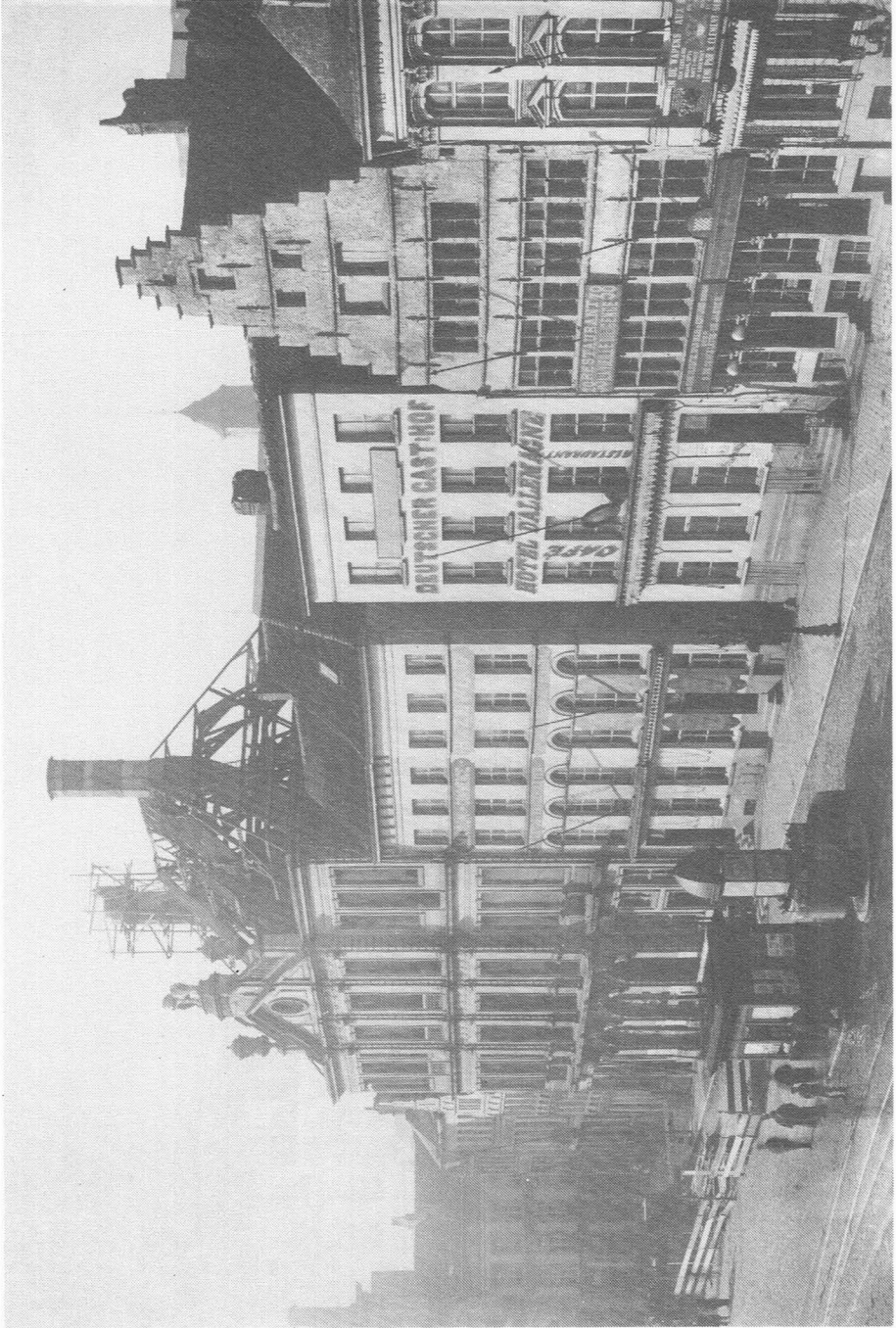
Naschrift

Alhoewel “Pakhuis” later de meest gekende naam werd, sprak men vroeger ook nog van : Hôtel des Octrois, Openbare Stapelplaats, Middenkantoor, Messengerie.

Om het te bouwen werd niet alleen het “Chastelet” gesloopt, maar ook de

Pakhuis 1881. (Foto ACL 25846)

Afbraak Pakhuis. (Foto ACL 25844B)

er aan palende huizen “t Meuleke”, “t Clein Cortrijck” en de “Conijnenberg”.

De eerste steen werd gelegd door Burgemeester (toen nog “voorschepen” geheten) Hubert François de Nieulant de Pottelsberghe. De werken werden uitgevoerd door de aannemers Pieter De Smet en Jan De Meyer.

Het was aanvankelijk bedoeld voor de diensten van de gemeentelijke belastingen, maar aangezien de beschikbare ruimte aanzienlijk hoger lag dan deze die vereist was voor dit doel, werden er ook verschillende particuliere magazijnen in ondergebracht. De gunstige centrale ligging zorgde er voor dat het nooit aan liefhebbers ontbrak voor de huur der verdiepingen. Eén van de 3 poorten leidde naar een overwelfde galerij waar zich de stadswaag bevond. Daar werden de “pakgoederen” gewogen door een gezwoeren weger en de koopwaren die aan de stedelijke rechten onderworpen waren, werden daar opgestapeld tot wanneer de rechten betaald waren.

Rond 1832 werd er voor het Pakhuis een grote bascule of wipwaag geplaatst. De met paarden bespannen wagens en alle andere lasten van een gewicht van meet dan 10.000 K° werden daar gewogen.

Buiten de op de fiche vermelde functies werd het Pakhuis (o.m.) nog gebruikt door de Commissie der Burgerlijke Godshuizen (1797-1799), de Rechtbank van Koophandel (1798-1802 en 1832-1846).

Bij de stichting van de Universiteit werden de cursussen van Geneeskunde er gegeven tot wanneer de nieuwe gebouwen van de Hogeschool af waren. (1817-1826).

Verschillende compagnies van diligenties hadden er hun kantoren op het gelijkvloers. Voor heel wat koetsen was daàr de terminus en de meeste anderen hadden er minstens een halte.

Na de kosteloze jongensschool die er gekomen was in 1831, kwam er zich in 1860 ook nog een kosteloze meisjesschool inwringen, langs de kant van de Graslei.

Het is ook in het Pakhuis dat destijds de hoogste klassen van de stadsscholen de koren kwamen repeteren die zij moesten uitvoeren op de “prijsdeling”, en dit onder de leiding van Karel Miry. Herbergde op een gegeven moment ook nog de eerste Normaalschool voor onderwijzeressen.

Bovendien had de staf van onze kloeke “Garde Civique” er zijn hoofdkwartier.

In het Pakhuis hing ook een klok die het openen en het sluiten van graanmarkt luidde.

U ziet het, een gebouw met een zeer rijke locale geschiedenis. Zeer begrijpelijk dat tal van Gentenaars hevig gekant waren tegen zijn afbraak. Maar ook toen werd daar geen rekening mee gehouden.

H.C.